

ZA VSE SVOJE ZHIVE DNI

Kot zdaj stojim tu ob grobu svojega ocheta
– bolj ali manj – bo stal moj sin ob mojem grobu,
nato bo tudi Giovanni shel pod zemljo
in njegov sin bo prishel posedet na njegov grob
in tako dalje skozi stoletja in tisočletja
in narobe, che gremo nazaj v chas.
In tako jaz in vsi bomo umrli
na tej shirni zemlji, ki je ne poznamo,
saj smo prishli najprej na chisto majhen svet,
ker smo se rodili v majhnem,
lepo zaprtem domu, obdanem z zidovi,
ampak smo vseeno videli prostranstvo z ochmi,
ko smo dvignili trepalke k nebu.
In zdaj jaz tukaj, pod tem milim nebom,
ob sinjem morju, v tem sonchnem poletnem dnevu,
na tem malem pokopalishchu, lepo zaprtem,
polozhim glavo na ta kamen
in lebdim v neizmernem prostorju.
Na vse strani se odpirajo prostori, ulice,
od vsepovsod kot iz tisoč lukenj vdira
svetloba, ki razsvetljuje temni prostor.
In tako, ko hodish po kakshni ulici,
se ti pokrajina spreminja na tisoč nachinov,
na tisoč nachinov se premika ista cesta,
in spoznash, da vsak njen del, vsak pogled
izvira iz enega samega obraza.
Kot takrat, ko stopash po zrachni stezi
in sadezhi vrtnice visijo nad tabo na obeh straneh,
visijo za teboj, ne da bi jih videl,
kot vse stvari v temni sobi,
ki obstajajo vseeno, cheprav jih ne vidish.
Tako sem jaz vcheraj zjutraj, ker sem zgodaj vstal,
zagledal Giovannija, ki je spal v moji postelji,
moja zhena pa v mali postelji zraven njega je
tudi spala, in Domitilla, komaj rojena punchka,

je tudi spala, z glavico, naslonjeno na roki njene matere,
in pomislil sem, koliko zhivljenja teče ob meni,
pomislil sem tudi na tiste samotarje, ki mislijo da so sami,
na vse tisto listje, ki plava na povrshini reke
ob prihodu jeseni.

*

Ko so me spet zagledala, so se drevesa razjokala.
Nikar ne jokajte, sem jim rekel,
lahko zhivimo naprej brezbrizhno,
ne da bi sploh mislili na nich,
lahko sem tik ob vas in vas gledam rasti,
ne da bi pomislil na vse tisto, kar je umrlo.
Lahko obstanem pod vashimi krosnjami
povsem negibno.
Lahko se zazrem v lepoto vashih spokojnih obrazov,
kot takrat, ko gledam Domitillo, ko jo vzamem v naročje
in zachutim njeno nezhno lice zraven svojega,
in zaznam vso njeno lepoto chisto ob meni,
lepoto zhe nekoliko vechje punchke, nato dekleta
in potem priletne zhenske in dushe, ki je popolna
in celovita in ne umre vech.

*

Ko sem danes pospremil Giovannija
v vrtec, on mi je hotel pokazati
igrache, hotel mi je povedati, kaj vse
imajo v razredu, in jaz sem videl,
ko sva se jih ogledovala, kako so bile
igrache uboge in tudi popackane,
in potem je hotel, da ga dvignem v naročje,
in sva gledala ribe, ki so jih prilepili
na pole papirja (in opazil sem, da so ribe
zelo lepi listi chudne rastline, ki ji ne vem
imena, in so bile videti prav resnichne)
in strmel sem v Giovannijevo polo, tako
/preprosta in gola
mi je bila silno vshech, s samo dvema ribama,
ki sta se spushchali navzdol proti robu lista,

in sem ga vprashal, katera je njegova, in on mi je vedno pokazal risbo koga drugega. Meni se je mudilo v sluzhbo, zato sem ga odlozil, on pa je stopil k mizici, kjer je vrtnarica ravno privlekla na dan nekaj sestavljenk, in rekel je takoj: »Jaz hočem to!« (tako naglo in odrezavo, kakor si jaz ne bi nikoli upal). Vrtnarica mu jo je dala in on jo je zachel stresati iz shkatle, nato sam samcat je zachel sestavljati kose, stal je s sklonjeno glavo, in zdaj me ni gledal, tako da sem lahko odshel, a mi je shlo na jok, ker sem mislil, ali on ne chuti, kar chutim jaz, ali, che chuti, mi to prikriva, in, ker je vedel, da moram stran, ni dvignil glave proti meni (ki sem ga priklical v zhivljenje in sem ga postavil pred to chudno igro), marvech je ostal sam z nekoliko sklonjeno glavo, ves prevzet od svoje igre.

*

Giovanni, ti pravilno pravish, bolje je, da ostanemo tukaj, kot da gremo v nebesa, ko umrjemo, ker tukaj si s svojimi dragimi, vesh, kje si, tudi che nisi vedno vesel, vchasih si zhalosten, vchasih jezen, medtem ko v nebesih ne vesh, s kom si, ni docela jasno, kako in kje bi stanovali, in nekoliko te plashi, da bi zhiveli tako visoko, in sploh ni jasno, kam bi postavljali noge. In tudi jaz mislim: Giovanni, v nebesih te bom spet videl ali te ne bom? Seveda, seveda, kajpak, znova se bova videla, jaz te bom chakal in ti bosh prishel, in potem bova tam, tudi che ni povsem jasno, kako, tudi che ni povsem jasno, nich ne de.

*

- Ampak ko bom zrasel, bosh ti postal majhen?
- Ne, postal bom star...
- In potem bosh shel v nebesa?
- Da, in ti bosh postal star.
- Ne, jaz ne bom postal star. Pa kaj je res, da iz nebes lahko pridemo spet dol?
- No, ja... morda... A nima smisla, ker v nebesih je lepo... in ko bom jaz v nebesih, te bom pochakal. Potem bosh prishel tudi ti in bova skupaj v nebesih. Si zadovoljen?
- ... Ampak zakaj ne moremo ostati kar tu?
- No, ja...
- Kaj pa, če nismo morda komu v nadlego?

*

V tisti hishi, ki smo jo videvali
 iz bolnishnice, s senikom,
 kokoshmi in petelinom, pa vendar sredi vasi,
 v tisti hishi s tistim psom,
 ki mu je ime Camillo,
 ki ne grize in je krotek,
 v tisti hishi, kamor sem te peljal,
 in sva stala pred zheleznimi vrtnimi vrati
 in gledala kokoshi, kako brskajo, pes
 je bil chisto blizu nas in migljaj z repom,
 in bil je tudi petelin, ki je pel,
 ponosno zravnaj,
 in jaz sem ti pravil: ne vtikaj prstov skozi mrežo,
 ker ti jih pes lahko pohrusta,
 a kmalu nato je po cesti prishla mimo gospa, ki je rekla:
 »Zdravo, Camillo!«
 in tedaj sem jo jaz vprashal: »Kaj grize?«
 »Kje neki, je zelo dober,«
 pa saj sem si ves chas mislil,
 da je dober, in zdaj je migal z repom,
 z zhalostnim in obenem veselim pogledom;
 in ti si hotel stopiti noter,
 a vrata so bila zaprta,
 in jaz sem si mislil: v tej hishi bi rad zhivel
 s svojo družhino, za vse svoje zhive dni, v tej
 hishi s senikom, sredi vasi, izven chasa.

DOMOVINA

Moja mila punchka, che bi te moral zgubiti,
kaj bi bilo iz mene?
In ko bom nehal zhiveti, kje sploh bom,
kaj bomo mi, kam bomo shli,
in ti, rojena iz mene, kaj bosh postala?
Spochel sem te, da bosh umrla,
kot sem bil sam spochet.
In ti evkaliptusi shelestijo okrog nas,
gorijo kot plameni,
zrak je svetel in svezh za dihanje,
hladen in chist napolnjuje nasha pljucha.
Ko bomo pod zemljo, kako bomo dihali,
katera sapica bo obkrozhala nasha lica?
In ti tako lahka, kot list, ne tehtash
toliko, kot zemlja nad tvojim malim telesom;
ti pa, temni mrak, ne prestrashi je,
naj chuti mojo roko vedno v svoji roki.
Ti, ki preden si se rodila, si gotovo zhe obstajala,
saj drugache ne bi moglo sploh biti.
Za roko si me drzhala, ko sem bil she dechek,
in si me gledala z zvezde, ne da bi to sploh vedel,
potem si se rodila in tudi po svoji smrti
bosh she vedno obstajala.

*

Kot takrat, ko sem zachutil, da mi domovina
prihaja naproti, ko sem se po morju z ladjo
vrachal k njej,
mala ochetova domovina*,
ljuba zemlja, ki jo morje zapira.
Zdaj mislim na tvoje griche,
ampak – chudno – ne nate, kakor si danes,
marvech na ono, kot si bila pred sto leti,
ko si bila siromashna, z zelo majhnimi cestnicami
in z veliko vina, ki so ga pridelali v potu obraza
in tudi zhito so mukoma trgali s tvojih holmov.
Ne vem, zakaj, ampak ne mislim na ljudi,
ki so nemara bili revnejshi, nezashchiteni,

vendar z neko svojo omiko, ki jih je družhila,
 ki jih je skupaj povezovala pred shirnim morjem
 – in mislim na mladeniche, ki jih je Napoleon nashchual,
 da so znali zaustaviti za zmerom morske razbojnike –,
 ne mislim na ljudi, pach pa mislim na tvoje najbolj
 spokojne bregove, na davne hladne zime,
 na nekatere male ceste in na pogostno molchanje,
 mislim na marsikaj, kar she vidim, kar sem videl,
 toda v chasu, ko me ni bilo vech.

* Otok Elba, kjer se je rodil pesnikov oche. (Op. prev.)

*

Pravijo, da bosh umrla
 in da naju bodo lochile neshetete bridkosti.
 Toda ne glede na to, koliko zemlje se bo lahko
 med nama nadrobilo,
 ti se bosh vedno vrachala k meni,
 iskala bosh pot svojega ocheta
 in vedno jo bosh nashla.
 Tako zdaj jaz mislim na svojega ocheta,
 chigar zhivljenje sem bolj malo poznal,
 ker sem se rodil, ko je bil zhe star;
 po tolikshnem nerazumevanju
 sem spet nashel njegovo pot.
 Sedeva na rob ceste in se pogovarjava.
 On kar strmi nad menoj, kot she nikoli ni strmel,
 in od mene se nauchi marsikaj.

O avtorju

Italijanski pesnik **Claudio Damiani** se je rodil v San Giovanni Rotondo (Apulija) leta 1957, zhe od otroshtva pa zhivi v Rimu, kjer pouchuje italijanshchino in zgodovino na neki ondotni vishji sholi. Izdal je shtiri pesnishke zbirke, in sicer: *Fraterno*, 1987; *La mia casa* (Moj dom), 1994 – zanjo je prejel nagrado Dario Bellezza; *La miniera* (Rudnik), 1997 – nagrada Metauro, nagrada Carnet, to drugo za najlepsho knjigo leta, in *Eroi* (Junaki), 2000 – nagrada Eugenio Montale, nagrada Frascati, nagrada Sibilla Aleramo. Njegove pesmi so bile objavljene v razlichnih italijanskih in tujih antologijah. Uredil je shtiri knjige: *Almanacco di Primavera. Arte e poesia*. (Pomladanski zbornik. Umetnost in poezija), 1992; *Orazio, Arte poetica, con interventi di autori contemporanei* (Oracij, Ars poetica, s prispevki sodobnih avtorjev), 1995, in *Le più belle poesie di Trilussa* (Najlepshe Trilussove pesmi), 2000. Eden od ustanoviteljev rimske literarne revije *Braci* (Zherjavica), ki je izhajala shtiri leta (1980-84). Prevedene pesmi so iz zbirke *Eroi* (Junaki), ki je izshla pri zalozhbi Fazi leta 2000. Na internetu je dosegljiv pod shifro: www.claudiodamiani.it

Iz italijanshchine prevedla in notico o avtorju napisala Jolka Milich